

POSUDEK OPONENTA HABILITAČNÍ PRÁCE

Masarykova univerzita

Uchazeč

JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D.

Habilitační práce

Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví

Oponent

Prof. JUDr. Květoslav Růžička, CSc.

**Pracoviště oponenta,
instituce**

Emeritní profesor Právnické fakulty Univerzity Karlovy

Uchazečku osobně znám poměrně dlouhou dobu, protože jsem měl možnost ji poznat při jejím vystupování na odborných konferencích či jiných podobných akcích souvisejících s problematikou mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu a zblízka tak pozorovat její profesionální vývoj. Měl jsem možnost se též seznámit s jejími literárními výstupy, ať již šlo o samostatně zpracované příspěvky či příspěvky v monografiích vydaných pedagogy Katedry mezinárodního a evropského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity.

Osobně jsem rád, že uchazečka se konečně rozhodla zúročit své dosavadní odborné poznatky a předložit k obhajobě tuto posuzovanou habilitační práci.

Považuji za logické, že uchazečka v předložené habilitační práci na poznatky a závěry obsažené v jejích předchozích výstupech navazuje a rozvíjí je. Uchazečka si klade pět cílů:

- 1) vymezit působnost účinků hraničního určovatele *lex loci protectionis* – tedy určit jaké otázky se řídí právem země, pro kterou je poskytována ochrana;
- 2) na základě podrobné analýzy vybraných kolizních norem obsažených v Nařízení Řím I identifikovat problematická místa kolizní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*;
- 3) na základě podrobné analýzy pravidel obecné a alternativní příslušnosti obsažené v Nařízení Brusel Ibis a související judikatury Soudního dvora EU identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*;
- 4) na základě podrobné analýzy kolizních norem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravené v Nařízení Řím II a související judikatury Soudního dvora EU identifikovat problematická místa kolizní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda*;
- 5) na základě podrobné analýzy pravidel pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech týkajících se mimosmluvních závazkových vztahů vznikajících z porušení práv k duševnímu vlastnictví upravených v Nařízení Brusel Ibis a související judikatuře Soudního

MUNI

dvora EU identifikovat problematická místa procesní úpravy a navrhnout vhodnější úpravu *de lege ferenda* (str. 53 – 55).

Splnění cílů habilitační práce a hodnocení pracovních hypotéz je pak provedeno v závěrečné kapitole (str. 190 a násl.). Úvahy uchazečky *de lege ferenda* s návrhy konkrétních novelizací či interpretací vybraných ustanovení jsou uvedeny v kapitole 3.7 (str. 186 a násl.). Nelze zapomenout na to, že cílem práce byla také analýza právní úpravy *de lege lata*.

Pokud jde o původnost či originalitu předloženého textu, tak s potěšením musím konstatovat, že jde o původní téma, které nebylo v České republice dosud dostatečně analyzováno. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že technický pokrok je mnohdy rychlejší než stávající právní úprava.

Pokud jde o aktuálnost tématu, pak především rozvoj internetu a elektronizace v běžném životě i v mezinárodním obchodním styku nás staví, a právo zejména, mezi nové výzvy, o kterých se mojí generaci v minulosti ani nesnilo.

Uchazečka ve své habilitační práci se zabývá dvěma právními odvětvími, a to mezinárodním právem soukromím a právy k duševnímu vlastnictví a obě tato právní odvětví analyzuje na jejich průsečíku. Důraz je kladem s ohledem na odborné zaměření uchazečky na mezinárodní právo soukromé. Úkolem mezinárodního práva soukromého je určit, jakým právem se bude řídit soukromoprávní poměr s mezinárodním prvkem, tedy poměr, který překračuje hranici jednoho státu a tím pádem se dotýká více právních řádů, a stanovit kritéria, které určí, soud kterého státu bude mít pravomoc rozhodovat konkrétní soukromoprávní poměr.

Práva k duševnímu vlastnictví se vztahují k výsledkům lidské činnosti v oblasti umělecké, vědecké, kulturní nebo hospodářské a nacházejí se na pomezí soukromého a veřejného práva. Působí *erga omnes* a jde o práva absolutní povahy. S právy k duševnímu vlastnictví je spojován princip teritoriality, který vyjadřuje, že se jedná o výlučná práva udělená pro určité území, na němž jsou chráněna a vynucována. K protiprávnímu jednání, tedy k porušení chráněného práva a vzniku újmy může dojít pouze dle práva státu, na jehož území je chráněno.

S právy k duševnímu vlastnictví nevzniká kolizní problematika. Uchazečka v této souvislosti odkazuje na názor prof. Z. Kučery, publikovaný v osmém vydání učebnice Mezinárodní právo soukromé z roku 2015. Tento svůj konzistentní názor publikoval prof. Kučera již v prvním vydání své učebnice v roce 1975 (*Kučera, Z. Mezinárodní právo soukromé. Orbis, Praha, 1975, str. 127*). Ke kolizní problematice dochází až v okamžiku postoupení práv k duševnímu vlastnictví na smluvním základě nebo jejich porušením, ať již ve smluvním nebo bezsmluvním vztahu.

Problematica ochrany práv k duševnímu vlastnictví je v EU řešena především harmonizací na hmotněprávní úrovni. Internet a kyberprostor relativizuje některé otázky řešené v mezinárodním právu soukromém EU a právech duševního vlastnictví.

Pokud jde o strukturu habilitační práce, rozdělila uchazečka vlastní text do pěti kapitol, včetně úvodu, závěru a použitých zdrojů. Z vlastního textu práce je zřejmé, že uchazečka logicky postupuje od vymezení základních tézí a výchozích úvah týkajících se mezinárodního práva soukromého a práv k duševnímu vlastnictví, přes analýzu kolizní a procesní úpravy práv k duševnímu vlastnictví *de lege lata* až po úvahy *de lege ferenda*, týkající se možné novelizace

MUNI

kolizních a procesních předpisů, aby ta brala v úvahu zvláštnosti duševně právních poměrů s mezinárodním prvkem vznikajících na internetu. Nebudu dále popisovat obsah jednotlivých kapitol, ale zaměřím se na poznámky k předloženému textu.

Uchazečka využila ve své práci vědecké metody obvyklé pro oblast humanitárních věd, a to analýzu, syntézu, indukci, dedukci a zjednodušenou komparaci. Práce je založena na analýze vybraných ustanovení právně závazných předpisů národního, unijního a mezinárodního původu a vybraných pravidel nestátního původu. Z pohledu kolizního to jsou Nařízení Řím I a Nařízení Řím II a z pohledu procesního je to Nařízení Brusel Ibis. Z nestátních prostředků jsou to zejména CLIP Principy a Kjótská doporučení.

Práva k duševnímu vlastnictví jako práva absolutní povahy a relativní práva s nimi spojená jsou upravena v mezinárodních úmluvách, sekundárních předpisech EU a národních právních řádech. Neexistují zde však přímé normy, které by obsahovaly přímou hmotněprávní úpravu práv a povinností stran smluv, souvisejících s převoditelností práv k duševnímu vlastnictví. Půjde zejména o licenční smlouvy. A tak se dostáváme k aplikaci Nařízení Řím I, kdy na prvním místě bude vždy volba práva, případně náhradní hraniční určovatelé podle článku 4. V případě porušení práv k duševnímu vlastnictví pak přichází v úvahu aplikace ustanovení Nařízení Řím II, tedy na prvním místě bude hraniční určovatel *lex loci delicti*.

Procesní úprava práv k duševnímu vlastnictví ve věcech smluvních i mimosmluvních je obsažena v Nařízení Brusel Ibis. Obecná příslušnost je dána soudům členského státu, ve kterém má žalovaná osoba své bydliště, dále pak následuje alternativní příslušnost. Uchazečka v této souvislosti považuje za nejvíce problematické kritérium místa škodné události podle čl. 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, protože může vést k mnohosti potenciálních sudišť a tím i k odlišným rozhodnutím.

Z textu práce je zřejmé, že uchazečka má výborný přehled i o příslušné judikatuře Soudního dvora EU. Tato rozhodnutí automaticky nepřejímá, ale řadu z nich podrobuje oprávněné kritice (např. ve věci *Hejduk* nebo *Pinckney*). Spory týkající se práv k duševnímu vlastnictví nejsou výlučně rozhodovány obecnými soudy, ale můžeme se s nimi setkat i v řízení rozhodčím (např. v rámci WIPO). Uchazečka případné rozhodčí nálezy ponechala mimo svoji pozornost. V rozhodčím řízení se neřeší problém příslušnosti rozhodců, ale otázka arbitrability a rozhodného práva. Zajímalo by mne, co uchazečku k takovému postupu vedlo.

Je zřejmé, že uchazečka má o zkoumané problematice výborný přehled, dokáže se získanými poznatky pracovat a vytvářet kvalifikované závěry (např. na str. 188 – že jako nejproblematictější se ukázal článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritérium místa škodné události). Text habilitační práce je doplněn deseti tabulkami obsahujícím porovnání textu příslušných předpisů (např. na str. 123 - Příslušnost dle Nařízení Brusel Ibis ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy). Musím ocenit i mimořádně vysoký počet poznámek pod čarou (1279).

Za velice přínosné považuji návrhy uchazečky *de lege ferenda*, které podle ní představují inspiraci pro možnou novelizaci příslušných ustanovení kolizních a procesních norem mezinárodního práva soukromého EU, případně pro výklad těchto ustanovení prováděný Soudním dvorem EU. Jde o návrhy na novelizaci článku 8 Nařízení Řím II (str. 149, 158, 162 a 187), nového článku 8a Nařízení Řím II (str. 188), článku 7 odst. 1 Nařízení Brusel Ibis (str. 188), článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis (str. 186 a 188).

M U N I

Co říci na závěr? Podle mého názoru uchazečka předloženou habilitační prací splnila cíle, které si před jejím napsáním stanovila. Provedla kritickou analýzu stávající právní úpravy a související judikatury Soudního dvora EU. Uchazečka nejenom touto habilitační prací a předchozími literárními výstupy, ale i svou pedagogickou činností na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, prokázala, že je schopna nejenom vědecké práce, ale i každodenní náročné práce se studenty. **Habilitační práci považuji za velice zdařilou.**

Doufám, že se uchazečka ve svém vědeckém zaměření bude i nadále věnovat zkoumané problematice a že se dočkáme nových zajímavých poznatků i návrhů na zlepšení stávající právní úpravy.

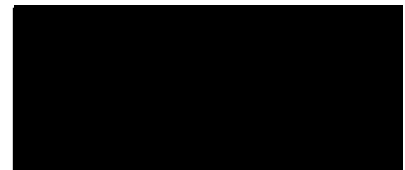
Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce:

- 1) Jaký má uchazečka názor na další hmotněprávní unifikaci jí zkoumané problematiky v rámci EU?
- 2) Jak si uchazečka představuje, že její úvahy *de lege ferenda* se dostanou tam, kde by se o možné novelizaci zkoumané právní úpravy mělo rozhodovat, resp. kde se provádí závazný výklad právních předpisů EU?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Terezy Kyselovské, Ph.D. „Mezinárodní právo soukromé a moderní trendy v úpravě práv k duševnímu vlastnictví“ podle mého názoru zcela **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Mezinárodní právo soukromé.

Ježov nad Želivkou dne 13. dubna 2023

podpis